

IZHAJA VSAKI DAN

Kadi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične šte. se prodajajo po 3 avč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabržini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šte. po 5 avč. (10 stot.).

OLASJI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm. samrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K. vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5-20, pol leta 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcijska lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštino-hranilniški račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Goriški deželni zbor.

4 seja.

GORICA 29. Na današnji seji je bila najprej overovljena volitev posl. Zlobca. Nato so bila različna poročila deželnega odbora predložena v razpravo deželnemu zboru in je bil storjen sledeči sklep: Na predlog posl. Kosmača se pozivlja vlado, naj obrne svojo pozornost pomanjkanju krme v deželi in naj stavi tamkaj, kjer je res potreba, brezplačno ali proti mali odškodnini na razpolago sena in druge krme.

Posl. Pettarin je stavil predlog, naj se pozove vlado, da zgradi železniški most čez Sočo pri Sagraju, nadalje most čez Sočo pri Zdravčini in konečno, naj kar najhitreje medvo zopet popravi obrežne obrambne stavbe, ki jih je poškodovala porednina.

Vladni zastopnik, dvorni svetnik grof Attems je naznanil, da je glasom odloka ministrstva za javna dela od 5. novembra t. l. odobren načrt gradnje železnega mostu čez Sočo pri Zagorju. Z delom se prične, čim bodo tozadevni letni delni krediti postavljeni v proračunu. Z gradnjo provizoričnega mosta se je že pričelo. Na predlog posl. Faidutti-ja in Bugatta je bil vsprejet še dodatek, naj se prične z gradnjo najkasneje leta 1910.

Na predlog posl. Berbuča je bila sklenjena resolucija, naj vlada jemlje v ozir žalostne razmere vinogradarstva v deželi in naj v parlamentu deluje na to, da ne bo v zbornici vsprejet nameravani zakonski načrt o davku na vino.

Stavljenih je bilo potem še več predlog ki so bile vse odkazane tozadevnim odsekom. Med uloženimi resolucijami je izstali povdarjati one, v kateri se pozivlja vlado, naj čim prej v državnem zboru predloži zakonski načrt radi odškodnine občanom za posele prenešenega delokroga.

Seja je bila nato zaključena. Prihodnja seja se bo vršila 4. januarja 1910.

Gospodarska zbornica.

DUNAJ 29. — Več novoimenovanih členov je storilo zaobljubo. Ko je bilo več zakonikih načrtov, stoječih na dnevnem redu, odkazanih komisijam, je zbornica pričela razpravljati proračunski provizorij. Govorili so dr. Grabmayr, baron Plener, Baernreiter, grof Clam-Martinic, finančni minist. Esterl in Hlava. Po sklepnem govoru poročevalca je zbornica prešla v podrobno razpravo.

Po podrobnem poročilu barona Schwegla je zbornica v vseh čitanjih vsprejela romunsko trgovinsko-prigodbo in trgovinsko-politični pooblastilni zakon in istotako v vseh čitanjih predloga glede povprečevanja živinoreje in unovčenja živine. Konečno je bila v vseh čitanjih vsprejeta predloga glede kontingenta špirita. — Na to je bila seja zaključena.

Lucacs in Justh na Dunaju.

BUDIMPEŠTA 29. Določeni ministrski predsednik Lukacs in Julij Justh se podata na Dunaj ob 2.30 pop.

DUNAJ 29. Lukacs bo vsprejet v avdienco pri cesarju ob 10. uri, Justh pa ob 10.30 predpol.

Hofrichter ne more spati.

DUNAJ 29. „N. Wiener Journal“ poroča, da je vojaški zdravnik tudi včeraj zjutraj posetil nadporočnika Hofrichterja, ker ni mogel vso noč spati, in ker je bil včeraj zjutraj izredno razburjen: vso noč se je sprehal po svoji celici. Hofrichter je izrazil željo, naj bi se po noči ugasnilo električno svetilko, ki razsvetljuje celico, kajti nikakor ne more zaspati očesa. Toda predpisi določajo, da morajo biti celice razsvetljene vso noč, da se zamore boljše nadzorovati jetnike. Zato se ni moglo ugoditi Hofrichterja.

Druga seja

goriškega deželnega zbora dne 27. t. m.

Predvčeršnjim smo priobčili kratko telefonično poročilo o drugi seji goriškega deželnega zbora, ki je končala z razveljavitvijo volitev v slovenskem veleposredstvu in z demisijo poslancev A. Gabrščeka in dr. G. Gregorina. Danes prinašamo objavljen obsežnejši poročilo o tej pomembni seji, ki jo komentiramo na drugem mestu. Tukaj naj sledi suho poročilo:

Seja, ki je bila napovedana na 5. uro popoldne je bila odprta na 5. uro popoldne. Poslanci slovenske manjšine so bili že pred 5. uro na svojih mestih. Kmalu za njimi so zasedli svoja mesta poslanci italijanske ljudske stranke, dočim so prišli poslanci italijansko-liberalne in slovensko-klerikalne stranke v dvorano po 5 $\frac{1}{2}$ uri, a za njimi deželni glavar.

Deželni glavar je otvoril sejo ter pozval poslance slovenske manjšine in italijanskega poslance dra. Venierja, katerih ni bilo v zjutrajšnji seji, da storijo običajno slovesno obljubo. Na to je tajnik dr. Grusovin predčital dole brezštevne peticije in sicer samo v italijanskem jeziku. Seveda, je zahteval poslanec Gabršček, da deželni glavar predčita peticije tudi v slovenskem jeziku. Deželni glavar se je izgovarjal s tem, da je bila navada, da se čita peticije v italijanskem jeziku, ako se ni stavilo predloga, da se prečita tudi v slovenskem jeziku, na kar je Gabršček repliciral, da ni potreba za to staviti še le predlogov, ker se to umeva že samo ob sebi ter da se je že lansko leto to zahtevalo enkrat za vselej. Seveda, je zaključil poslanec Gabršček, meni g. deželni glavar, da je sedanjí deželni zbor nov. (Veselost). Predčital se je predlog poslancev Pettarina, s katerim se pozivlja vlado, naj nujno postavi v prejšnji stan oziroma na novo zgradi od zadnjih povodnih zrušene moste pri Zagorju, Gradiški in Zdravčini. Predčitali so se tudi nujni predlogi poslancev dra. Faidutti-ja in dra. Bugatta v imenu italijanske ljudske stranke glede ureditve kolonskih razmer, proizvodbe gospodarskega programa vlade za Primorsko, postavljenja v prejšnji stan po povodni močno poškodovanega Sočinega mostu pri Zagorju in glede regulacije rek Soče in Tera. Nadalje sta se predčitala nujna predloga slovenske manjšine in sicer nujni predlog poslancev dra. Frankota in tovarišev glede stavbinskega reda in nujni predlog A. Gabrščeka in tovarišev glede ustanovitve slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Za ta dva nujna predloga sta zahtevala predlagatelja prednost razpravljanja pred vsemi drugimi predmeti in tudi pred dnevnim redom.

Deželni glavar je izjavil, da postavi utemeljevanje teh nujnih predlogov na dnevni red potem, ko bodo rešene točke, ki so na dnevnem redu tekoče seje. Poslanec Faidutti se je udal tej zahtevi deželnega glavarja ter je izjavil, da sta on in dr. Bugatto pripravljena utemeljevati svoja predloga prihodnjič. Poslanci slovenske manjšine so pa odločno zahtevali, da se njih nujni predlogi takoj prečitajo s prilogo vred, kakor se je to prakticiralo vsled odredbe deželnega glavarja v lanskem deželnem zboru vključno protestu in nasprotnem predlogu tedanjih poslancev agrarno-napredne stranke.

Deželni glavar se je skliceval na § 18. odst. 1 in 2. deželnega pravilnika, glasom katerega ima on določati dnevni red. Poslanci slovenske manjšine so hrupno prigovarjali in protestirali proti taki interpretaciji pravilnika, ki da je v nasprotju s lanskim interpretacijo istega deželnega glavarja v popolnoma analognih slučajih. Deželni glavar je odgovarjal, ali njegov glas se je izgubljal v glasnih protestih slovenske manjšine proti deželnemu glavarju in proti večini, na katerih adresu so padali različni vskliki ogorčenja in psovke kakor: komedijanti, švindel, lažari itd.

Vatal je poslanec dr. Franko, ki je odločno zahteval, da se mora vsa njegov predlog čitati in sicer takoj. Ako se je lani čitala vsa knjiga o pelagri, ki je bila priloga dr. Venier-jevega predloga, naj se čita tudi vsa njegov predlog, kajti stavbinske razmere so v Gorici ravno tako škandalozne kakor politične ter potrebujejo nujne ureditve. Vsprejetje novega stavbinskega reda je tem nujnejše, ker je bil ravno isti predlog stavljen lanskega leta od dra. Gregorčiča kakor nujen in kar je bilo nujno že lani, mora biti še bolj nujno letos. Dr. Gregorčič je protestiral proti temu, da bi se prečital predlagani stavbeni red, rekši, da, ako leži stvar že toliko časa, naj se počaka še nekoliko dni. (Klici na klope slovenske manjšine: Kako pa je bilo lani? Kaj ste počenjali lani? Ostanite vendar dosledni! itd.)

Poslanec Nigris, član italijanske liberalne stranke je protestiral „ogorčeno“ proti početju slovenske manjšine, ki da hoče pričeti z obstrukcijo. Napadal je tudi laške klerikalne poslance, da hočejo tudi oni pričeti z obstrukcijo. Priznaval je sicer važnost nujnih predlogov, ali ker je treba te prečistiti, naj bi predlagatelji pač počakali ter dovolili, da se preide na dnevni red, ki ima mnogo važnih točk. Deželni poslanec dr. Faidutti je protestiral proti predbacivanju obstrukcionizma ter se je skliceval na to, da je dovolil, da se njegovi nujni predlogi razpravljajo po absolviranju dnevnega reda.

Poslanec Nigris je vzel dr. Faidutti-jevo izjavo z zadovoljstvom na znanje. Poslanec dr. Franko je tudi protestiral proti očitnemu obstrukcionizmu. Namen njegovega predloga je bil le ta, da se pred vsa javnostjo konstatira, da deželni glavar tolmači poslovnik danes tako, jutri zopet drugače,

kakor mu pač prija. Ali temu se ni nikakor čuditi, ker je lani deželni glavar bil sam na čelu obstrukcionistov. Nam, je rekel govornik, je vse eno kaj ukrene deželni glavar v tem prašanju, hočemo samo dokazati, da deželni glavar lomi zakon letos, ali pa da ga je lomil lani. Deželni poslanec dr. Gregorčič je na to predlagal, da se glasuje o tem, naj se li prečitajo priloge nujnih predlogov ali ne.

Poslanec Pettarin se je pridružil temu predlogu ter izrazil svoje začudenje, da se loče zgubiti toliko dragocenega časa ter zavlačevati s takim postopanjem rešitev jako važnih vprašanj v prvi vrsti rešitev zakona o pobiranju deželne davščine na pivo, veld česar bi prišlo dežela, okraj in občine ob K 160.000. Oni, ki bi hoteli to zaprečiti, zlorabili bi zaupanje, katero je stavilo ljudstvo vanje, ko jih je izvolilo za poslance.

Deželni glavar je hotel staviti dr. Gregorčičev predlog na glasovanje, na kar je nastal velik hrup na galeriji in mej poslanci slovenske manjšine, ki so protestirali proti temu, da se o tem predlogu glasuje. Deželni glavar sam naj odloči kakor lani. Klici od strani večine: Zakaj niste lani stavili enakega predloga. Protiklici od strani slovenske manjšine: Protestirali smo odločno ter zahtevali, da se ne prečitajo priloge.

Ko se je poleg hrup je zabil besedo poslanec dr. Gregorin, ki je izvajal, da kakor se zdi, gospodje od večine še niso razumeli, ali nobejo razumeti, zakaj da je volila slovenska manjšina dva nujna predloga. Dr. Franko pa je vendar jasno povedal, kaj smo s tem nameravali. Lani ko se je čitala o obstrukcionistične vrste dolga knjiga o pelagri, so on, govornik in poslanec Gabršček in dr. Franko odločno zahtevali, naj se opusti čitanje te knjige, ker da je to proti pravilniku; deželni glavar da ima nujne predloga le naznanjati. Zahtevali so tudi, naj se o tem glasuje, a deželni glavar je na to odgovoril, da pravilnik dokler ga deželni zbor ne spremeni, ima interpretirati le on in ne deželni zbor. Ozirom na to je protestiral govornik odločno proti temu, da bi se dal dr. Gregorčičev predlog na glasovanje. Ako je gospod deželni glavar lani izjavil, da pristojna pravica do interpretiranja deželnega pravilnika le njemu samemu, naj stori to tudi letos in naj ima poguma letos izreči kakor zakonito nasprotje od onega, kar je izrekel zakonitim lanskega leta. Nikar pa naj se ne skriva letos za deželni zbor. Govornik protestira torej še enkrat proti temu, da se letos postopa drugače nego lani, ko zna deželni glavar, da ima večino za sabo, dočim lani ni hotel dati predloga na glasovanje, ker je vzel, da ni imel večine v deželnem zboru. (Burno odobravanje na galeriji). Na to je deželni glavar ob splošnem hrupu nekaj mrmral ter dal dr. Gregorčičev predlog na glasovanje, ki je bil vsprejet z vsemi proti petim glasovom slovenske manjšine.

Prišel je na vrsto nujni predlog poslancev Gabrščeka in drugih, s katerim se pozivlja vlado, naj ustanovi slovensko vseučilišče v Ljubljani. Deželni glavar je pozval predlagatelja, naj utemelji nujnost. Deželni poslanec Gabršček je izjavil, da je lani stavil poslanec dr. Gregorčič isti nujni predlog kakor letos dr. Franko glede stavbenega reda ter se je lani čital dr. Gregorčičev nujni predlog s prilogo vred kljub protestu tedanje slovenske večine, dočim se je danes sklenilo, da se nima čitati priloga dr. Frankovega nujnega predloga. Danes da je stavil on, govornik, popolnoma analogen predlog kakor lani posl. dr. Venier.

Lani smo morali poslušati čitanje dolge brošure o pelagri, ki jo je bil predložil dr. Venier k svojem nujnemu predlogu, a letos se ustavlja večina proti temu, da bi se čitala priloga govornikovega nujnega predloga. Čuditi se pa mora govornik temu, da je dr. Faidutti-jeva stranka letos tako ljubezniva proti deželnemu glavarju, da je glasovala za to, da se ne prečitajo priloge dr. Frankovega nujnega predloga. Prej ko hoče govoriti o nujnosti, zahteva govornik, da se čita priloga njegovega nujnega predloga (vseučiliščni zbornik) in to po istem principu, ki se je izvajal lani.

Tu je deželni glavar ustavil govornika ter ga pozval, naj govori k stvari.

Deželni poslanec Gabršček je odgovarjal, da saj vendar govori k stvari. Prej, nego se more utemeljevati nujnost predloga, mora se vendar vedeti, v čem obstoji ta predlog ter se mora v to svrhu prečitati vsa njegov predlog. Sicer je pa deželni poslanec Pettarin malo prej govoril celo o prvi in drugi točki dnevnega reda, ki še ni na vrsti, ne da bi ga bil gospod deželni glavar ustavil. Ker je že pri ravno omenjenih točkah dnevnega reda, to je: pri zakonu o pobiranju deželne davščine na pivo in pri provizoričnem proračunu za l. 1910, mora govornik ome-

niti, da se ti dve točki dnevnega reda, kakor tudi točka 4., to je proračun deželnega zaloge, na dnevnem redu današnje seje nahajata v očitnemu nasprotju z deželnim pravilnikom. Tu gre namreč za zakonske načrte, ki se morajo v smislu § 17 dež. pravilnika pričeti poslancem vsaj dva dneva, preden se postavijo na dnevni red. Te točke se morajo odstaviti z današnjega dnevnega reda ter bi se smele razpravljati še le po 48 urah. Nam pa, je rekel govornik, so se pričobile še le danes popoldne kar cele knjige, katere naj bi proučili do 5. ure popoldne ter glasovali o njih. To nikakor ne gre ter se ne more zahtevati od poslancev, da v par urah pregleda in prouči tako obširen material. Sicer je pa ves dnevni red le nekaka „trappola“ (past), ki jo je nastavila večina dogovorno z deželnim glavarjem.

Deželni glavar je pozval govornika radi tega izraza na red.

Poslanec Gabršček je na to nadaljeval ter izjavil, da tudi on ni stavil tega predloga radi obstrukcije, ki so jo pač uganjali lani nasprotniki z očitno podporo od strani deželnega glavarja. Njemu je bilo le do tega, da dokaže, kakor je to jasno povedal že dr. Franko, da deželni glavar tolmači poslovnik po svoje, kakor mu kaže. Prepričan je, da ga bo dugo leto tolmačil zopet drugače, ako bi bili v večini govornik in njegovi sodrugi. Predlaga torej formalno, naj se te današnje točke, ki vsebujejo zakonske načrte, izločijo iz dnevnega reda, kakor to zahteva pravilnik; sicer bi se lahko zgodilo, da zakon vled protesta od katere koli strani radi formalnega pogrška ne zadobi najvišje sankcije. Konečno je omenjal govornik, da on in njegovi tovariši s tem, da zahtevajo, naj se prečitajo priloge njih nujnih predlogov, grede le za tistim lepim vzgledom, ki ga jim je dal g. deželni glavar lani. Sicer pa naj se sklene tako ali tako, dokazalo se bo danes, da je g. deželni glavar, ki je slovesno obljubil, da bo spoštoval zakone, prelomil te zakone lani ali pa letos. — In s tem bo doseženo, kar so hoteli dokazati on in njegovi tovariši.

Deželni glavar je na to izjavil, da je letos nov deželni zbor ter da se on pri tolmačenju pravilnika služi svojih kriterijev. Prepričan da se je, da je tolmačiti § 21. pravilnika tako, da se ima nujne predloge najprej le oznanjati, ne da bi se imelo prečitati priloge istih. (Nemir mej poslanci slovenske manjšine in hrup na galeriji. Od klopi poslancev slovenske manjšine so se čuli klici: Kako je bilo pa lani? Ste se li letos spame-tovali? Interpretirate zakon pač kakor vam je prav. Škandal! itd.)

Deželni glavar je dal na to nujnost Gabršček orega predloga na glasovanje ter je bila nujnost odklonjena z vsemi glasovi proti glasom slovenske manjšine.

Na to se je predčitala interpelacija poslancev dr. Faidutti-ja in dr. Bugatto na vlado z vprašanjem, kaj namerava ista ukreniti, da se čim prej ustanove srednje šole za italijanski del dežele, ali pa da se odpro italijanske paralele na že obstoječih državnih urednjih šol.

Prešlo se je potem na dnevni red K prvi točki (zakon o pobiranju deželne davščine na pivo) se je oglašil posl. Gabršček ter je, sklicuje se na že prej izjavljeno zahteval, naj se v smislu § 17 deželnega pravilnika odstavi to točko z dnevnega reda in to že radi principa, da se ne ustvarjajo precedensi v nasprotju z deželnim pravilnikom in ker se mora vendar poslancem dati prilika, da prouče zakonske načrte, o katerih jim je glasovati. Govornik je na to kritiziral sestavo dnevnega reda sploh in posebno razvrščanje poročil o volitvah. Ne more razumeti, zakaj se najprej predlaga poročilo o volitvah v kmečkih občinah, potem o volitvah v mestih in trgih in v trgovski zbornici ter še le na četrtem mestu o volitvah v splošnem volilnem razredu in na zadnjem mestu o volitvah v veleposredstvu.

Poročilo o volitvah v splošni kuriji bi moralo biti na prvem mestu, ali vidi se, da hoče večina prej spraviti pod streho svoje volitve, a še le na zadnje dati na glasovanje volitve, glede katerih nameruje nekaj posebnega. To je tista „trappola“, je vskliknil govornik, katero sem bil že prej omenil. Ali gospodje od večine naj ne pretiravajo, kajti obistini se lahko pregovor: „danes meni, jutri tebi“. Slednjič je predlagal govornik formalno, da se preloži prva točka dnevnega reda za dva dni, kar ne bo nobena nesreča, kajti čas je še vedno, da se pred koncem leta reči to točko.

Deželni glavar je na to izjavil, da § 17. pravilnika velja le za zakonske načrte, ki jih predlaga kak odsek, ne pa za take, ki jih je predložil deželni odbor.

Poslanec Gabrček je hotel odgovorjati, a deželni glavar je vključil protestu slovenske manjšine in mej hrupom galerije, ne da bi bil dal predlog poslance Gabrčka na glasovanje, pozval poslance Berbuča, naj prečita gori omenjeni zakonski načrt. Deželni poslanec Gabrček je v generalni debati o tej točki izjavil, da bo glasoval za meritum predloga s protestom proti formalnemu postopanju. Na prejšnjo opazko deželnega glavarja, da se § 17. pravilnika nanaša le na zakonske načrte, predložene od odsekov, je odgovarjal, da se mora to določilo uporabljati analogno tudi za zakonske načrte, predložene od deželnega odbora ter da mora veljati ta določba tem bolj za take predloge, ki niso bili v odseku, kjer sodelujejo zastopniki vseh strank, ampak, ki so bili predloženi v zbornici kar naravnost od odbora, ne da bi bili imeli drugi poslanci priliko seznaniti se z dotičnim zakonskim načrtom. Poslanec dr. Franko je izjavil v imenu veleposvetstva, da bo glasoval s kolegi za predlog, da se reši deželo iz zagate in v protest proti podtikanju, da so hoteli poslanci slovenske manjšine obstruirati. Šlo se je le za tem, da se dokaže, kako se postopa v tej zbornici ter za dokaz, da znajo oni in njegovi somišljeniki braniti koristi dežele istotako kakor večina.

Po nekaterih opazkah poslancev Pettarina in Gabrčka je bil vsprejet zakonski načrt o pobiranju deželne davščine na pivo enoglasno v vseh treh čitanjih. Istotako je bil enoglasno vsprejet enoglasno provizorični proračun za leto 1910. Ta proračun pooblašča deželo, da sme od 1. januarja 1910 dalje do najvišjega potrjenega deželno-zbornskega sklepa glede deželnega proračuna za l. 1910 opravljati redne upravne stroške v mejah načrta proračuna za l. 1910, potrjenega od deželnega odbora v seji dne 20. decembra t. l. — Nadalje se glasi ta zakonski načrt tako-le:

II. V dobi navedeni ad I. se bode pobirala v prilog deželnega zaklada:

1. doklada
 - a) po 20% na zemljarino;
 - b) po 20% na hišarino in najmarino;
 - c) po 30% na splošno obrtnino ter krošnjarsko obrtnino, na obrtnino od podjetij podvrženih javnemu računu, na dohodarino in na plačarino od višjih prejemkov zasebnih uradnikov.

2. doklada
 - a) po 120% na erarsko potrošnino vina, mošta in mesa;

3. davščina
 - a) 4 kron od vsakega hektolitra piva.

III. Podaljša se do dobe navedene pod I. kredit K 56.489.69 odmenjen za brezobrestna posojila v svrhu obnovitev vinogradov.

IV. a) Ustaužje ogromno finančno škodo, ki jo je povzročila deželni zakladu nepravilna razdelitev dohodka iz povisane erarske davščine na žganje, ki je določena v državnem zakonu z dne 8. julija 1901 drž. zak. št. 86, se c. kr. vlada nujno pozivlja, da ukrene, kar treba, da se pri porazdelitvi deželnih predkazov iz državnih sredstev ozirjema na posebne koristi in potrebe kakor tudi na davčno moč in na potrebo primernega ekonomičnega razvoja dežele Goriško-Gradišanske, kakor je že to c. k. vlada deloma priznala v finančnem načrtu leta 1908 (priloga št. 936 državnoborskih razprav iz leta 1908).

b) Ustaužje ogromno nerazmernost med obdačbo, ki jej je podvržen — valed erarske užitnine in avtonomnih doklad — najvažnejši pridelki dežele namreč vino, in med obdačbo, ki jej je podvrženo pivo, ki se je skoraj izključno uvaža iz drugih dežel;

ustaužje obupni položaj, v kojem se nahajajo deželne finance in z ozirom na okoliščino, da ni več nadalje mogoče povisati sedanjih deželnih naklad, ki so skupno z obdanskimi in okrajnimi nakladami med najvišjimi v vsej državi;

glede slednjich na dejstvo, da ni nikakor mogoče iztakniti drugih virov dohodkov v kritje letnih primanjkljajev deželnega proračuna valed dejstva, da je država pridržala vse dohodke, ki imajo kak finančni vnap, za svoje lastne potrebe;

vabi se c. kr. vlada, da privoli izrednim potom v povisek sedanjega deželne davščine na pivo do 8 kron za hektoliter.

Ker se nam je to poročilo bolj raztegnilo, nego smo računali, prinesemo nadaljevanje in konec s komentarjem v jutranji številki.

Dr. Lueger o škofu dr. Naglu.

(Dopis.)

„Pojdite v svet in učite vse narode v njihovem jeziku!“
Kristov nauk.

„Pojdi v Primorje in prepričaj ponk ljudstva v lastnem jeziku!“
Naloga dra. Nagla.

Namen tem vsticam ni, da bi bujakali proti neki osebi. Naš namen je marveč, da one, ki nimajo prilike, da bi se informirali iz ptujih listov obvestimo, kaj se dogaja z nami za kulisami.

List „Neue Freie Presse“ od dne 25. decembra 1909 št. 16288 prinaša na 9. strani doli sledeči članek, ki se tiče naših cerkvenih razmer. In sicer prepušča list besedo gospodu dr. Luegerju, županu dunajskemu in voditelju nemške krščansko-socialne stranke v

Avstriji, torej možu, ki pozna razmere in gotovo ni nasprotnik avtoriteti cerkvenih dostojanstvenikov. Dr. Lueger pripoveduje:

„Škof dra. Nagla poznam natančno. Prišel sem žnjim v dotiko v Rimu, ko je bil tam ravnatelj (rektor) „Animae“.

Vem, da njegov trud kakor škofa tržaškega je šel za tem, da v hrvatskih krajih listre deluje proti temu, da bi se slovensko pevalo pri službi božji. Da-li je bila ta njegova namera srečna — o tem ne pristojna sodba meni. Načeloma se ne vmešavam v take stvari.“

Na to pripoveduje dr. Lueger, da je dr. Nagl pristen Dunajčan in Nemec, sin dunajskega vratarja, ter zaključuje svoja izvajanja rekši, da vlada noče imenovati dr. Marschalla koadjutorjem dunajskga škofa, ker je prevedel nasproten Slovanom — Čehom — ter dostavlja:

„Ne verujem. Dra. Nagla mi opisujejo kakor še bolj prepričanega Nemca, nego je dr. Marschall. Za to govore njegove težnje, da se slovenski jezik odstrani iz mašnih pesmi.“

Tako aliko daja o našem premilostljivem škofu dr. Lueger — torej oseba, ki je na vodilnem mestu, ki dobro pozna razmere — voditelj krščanskih socialcev in zelo resen mož!

Tako piše o dru. Naglu list, ki je gotovo izborni informiran, o čemer priča dejstvo, da je prvi prinesel vest o imenovanju našega škofa koadjutorjem na Dunaju.

V navedenem priznanju dra. Luegerja je tudi implicitno povedano, v koliko je imela pri tem (na izganjanju našega jezika) besede sv. Stolica in kdo je kriv na vsem zlu! Je-li pa dr. Nagl s tem ravnal po Kristovih načelih, je-li ljubi svoje slovenske vernike tako, kakor bi jih moral ljubiti zbog vsižene nega poklica višega pastirja? Klidemo na vse glas slovenskim škofom in duhovnikom: „Caveant episcopi et sacerdotes, ne ecclesia quid detrimenti capiat!“

V Ricmanjih je že puščalo in še pušča v Petrovo barko!

Da, s temi vsticami se obračamo do slovenskih vladik in duhovnikov. Naj uvažujejo te besede in naj resnično poročajo v Rim in na druga vodilna mesta, kakove sadove je začela dozorevati politika izganjanja našega jezika iz cerkve! Sporečja nni, da z jezikom odhaja iz cerkve tudi naše ljudstvo!

Za slovensko duhovščino nastopajo resni čaši težke dolžnosti, ko mora v prepredenje velikega zla za cerkev pustiti na strani vse obzire in rezati — ko ni druge pomoči — tudi v lastno meso! Operacija provroča bolečine, ali — ozdravlja. Odlaganje z operacijo pa čisto donša — smrt!!

Milostljivi dr. Lueger

je rekel nekemu sotrudniku „Agramer Tagblatta“, da Hrvatje morejo pričakovati od „višjih krogov“ zelo mnogo, samo naj bodo — potrpežljivi.

Hrvatsko vprašanje se reši, ko se najde modus vivendi z Ogrsko. Ako bodo na Dunaju dovolj energični proti Madjarom, morejo Hrvatje pričakovati krasnih dnij. Ujedinjenje Jugoslovanov — je rekel dr. Lueger — to je moj ideal, ali to vprašanje ni aktualno. Naloga Hrvatov, je da počakajo potrpežljivo in Dnaja jih ne — pozabi!

Milost dunajskega župana! Sreča za Hrvate je v tem, da so temeljito proučili dunajske apostole — potrpežljivosti. Ostalo pride iz sebe, ko bo dana Hrvatom prilika, da bodo sami urejevali svoje hišne — razmere.

Slovenske novice.

Naša monarhija in Srbija. Iz Belegrada poročajo, da se te dni poda tja dr. Baerenreither, da bi posredoval za pomirjenje med obema državama. Iz istega vira poročajo, da bo trgovinska pogodba med Srbijo in Avstro-Ogrsko skoro dogotovljena.

„Narodni Listy“, največji češki dnevnik, je prešel v last konzorcija „Kramář-Mastalka in tovariši“. Kramářeva grupa je kupila ta list za K. 1.750.000. Dosedanje glasilo dra. Kramářa „Den“ preneha z novim letom.

Dr. Frank v Zagrebu ima zopet eno „častno“ afero. Grofica Nugent je namreč tožila tega starega lijaka, ker da jo je ogoljufal za K. 60.000 pri nekem odvetniškem opravilu! Seveda je dr. Frank sedaj „težko bolan“, ter se ne sme razburjati za radi takih „malenkosti“.

Srbski profesorji za Masaryka. Profesorji srbskega vsučišča v Belemgradu so sklenili poslati dru. T. Masaryku skupno addresso v izraz hvalečnosti za njegovo apostolsko delovanje v prid slogi Jugoslovanov.

Hrvatski prevod „Divine comedie“ je priredil rodoljubni hrvatski škof v Kotoru Frano Uccellini. Delo se že tiska v kotorski tiskarni.

Dnevne vesti.

Mestni svet. Zdi se, da letošnja proračunska debata v mestnem svetu sploh ne konča več. Sinoči bi se bilo imelo razpravljati in sklepati o načinu pokritja primanjkljaja mestne bilance. O predmetu je govoril Puecher skoro dve uri in pol. Teorije, ki jih je razvijal Puecher, so bile deloma sprejemljive tudi za vsako meščansko, na načelih

demokracije slonečo stranko in njegova izvajanja so bila, da si ne nova, vendar deloma precej interesantna. Vendar pa bi bil ono, s čemer je mučil poslušalce cele dve in pol ure, lahko povedal v pol ure. A ta gospod je že tak, da se pač zna, kedaj začne govoriti, a se ne more znati, kedaj bo nehal.

Puecher je predlagal, naj bi se pristegnilo k plačevanju v večji meri večje dohodke in imetje, dokazoval je, da je v Trstu 66% rodbin, ki imajo manje ko 1200 K dohodkov, 27%, ki nimajo več, ko 1200 — 3600 K. 4%, ki imajo 3600 — 7200 in 2% rodbin ki imajo preko 7200 K dohodkov.

Slednji dve kategoriji imajo skupno 51.000.000 kron dohodkov in ko bi se te dohodke obdačilo le za 10%, bi to značilo preko 5 milijonov kron letnih dohodkov za občino.

Ali socialisti ne grede tako daleč temveč bodo zahtevali mnogo manje. (Splošna veselost.)

Dokazoval je, da ostane družini prve kategorije po odbitju davkov povprečno le 886 kron, dočim ostane družini iz četrte kategorije povprečno 24000 kron letnih dohodkov. Ti ljudje bi torej lahko dali del svojih dohodkov.

Predlagal je, da bi se uvedlo poseben občinski dohodninski davek na višje dohodke. Ta davek bi začel pri dohodkih 4000 K s 1/2% ter bi rasel progresivno tako, da bi znašal isti pri dohodku 25000 K 8%. Dalje je predlagal poseben davek na večje najemščine, zvišanje doklad na pridobinski davek, povisjanje doklad na pristojbino od prodaje nepremičnin, na darila in še nekatere druge davke.

Pincherle je izjavil, da so nazori, katere je razvijal svet. Puecher teoretično popolnoma pravilni, a praktično neizvedljivi. Ko bi se šlo tu za velik teritorij onda bi on brez drugega glasoval za predlog, ki odgovarja načelom prave demokracije. A ker se gre tu samo za mal teritorij, oziroma eno samo mesto, je predlog nemogoče sprejeti.

Ako bi se hotelo pri nas uvesti poseben davek na imovitejše sloje, bi to imelo za posledico, da bi se mnogo teh izselilo. V Trstu bivajoči bogatini so večinoma ljudje, ki so se sem priiselili, tu obogatili in ki nimajo sicer nikakih vezi, ki bi jih vezale na naše mesto. Ti bi se torej gotovo izselili, ko bi se jih hotelo obtežiti s posebnimi davki.

Govornik je priporočil dr. Puecherju, naj začne pri svojih prišastih vojno proti občini s tem, da bodo manje pili, da bo imela občina manje dohodkov iz užitnine na vino in meso, potem bo prišla na misel na davčno reformo, ne da bi jej vlada stavljala ovire, a za sedaj bo glasoval proti Puecherjevemu predlogu.

Ob 10'30 je župan zaključil sejo. Prihodnja seja drvi ob 7.

Kitajska mornariško-študijska mislija v Trstu. Včeraj ob 9. 25 zjutraj je dospel z Dunaja v Trst kitajski poslanik na dunajskem dvoru Leu—Pov—Tang v spremstvu avstrijskega generalnega konzula barona dr. Förstela in se nastanil v hotelu De la Ville.

Vojaški poveljniki so prišli v hotel pozdravit kitajskega poslanika. Isti je potem posetil namestnika in vrnil obiske vojaškim poveljnikom. Popoldne si je kitajski poslanik v spremstvu poveljnika mornariškega okraja ogledal ladijedilnico pri sv. Marku.

Danes ob 9. uri popoldne pride v naše mesto v posebnim vlakom iz Benetk kitajska študijska mislija. Ista obstoja iz kitajskega cesarskega prince Tsai—Shun, admiral Sah—Hen—Ping in več častnikov kitajske vojne mornarice. Radi vsprejema se bo na postaji nahajala častna stotinja bos. peš-polka št. 4 z godbo.

Mislija si bo ogledala vojsne ladije, ki jih gradijo v ladijedilnici pri sv. Marku in še tekom današnjega dne odpotuje na vojni ladiji „Nadvojvoda Friderik“, ki pripluje danes v Trst. — V Puli priredi avstrijska mornarica misliji slavnosten vsprejem.

„Trščanskemu Lloyd“. Prejeli smo: Slavno uredništvo „Edinosti“

Trst

S pozivom na viest, sadržanu pod naslovom: „Tršč. Lloyd“ u br. 356 Vašeg cijenj. lista od 22. decembra 1909 izvolite u najpriljem broju „Edinosti“ uvrstiti na temelju § 19. austr. tiskovnog zakona sljedeći oporiek:

Nije istina, da je „Trščanski Lloyd“ donio onaj prvi sporni članak, naperen proti slovenskoj trgovini s gotovim odjelima g. Bohinjca samo za to, jer g. Bohinec nije htio više dati svog oglasa „Trščanskom Lloyd“.

Istina je naprotiv, da „Trščanski Lloyd“ nije nigda pisao ni rieči proti slovenskoj trgovini s gotovim odjelom g. Bohinjca, niti je ikad poslao 21 kolovoza 1909, koga je dana Bohinječev oglas u „T. L.“ iztekao, tražio obnovenje tog oglasa.

Sa veleštovanjem Uredništvo i uprava Fran Kućinić.

Pripomba uredništva. K temu popravku pripominjamo, da nismo trdili nikjer, da bi bila ona notica v „Tršč. Lloyd“ naperjena direktno proti trgovini g. Bohinjca. Pač pa smo grajali, ker je ona notica vabila semkaj druge hrvatske trgovce s konfekcijami, torej pozivljala vendar na konkurenco. Grajali smo ta poziv iz dveh

razlogov. Prvič, ker smo načelno proti temu, da bi se v našem trgovskem razvoju delala kak razlika med Slovenci, Hrvati in Srbi; a v drugo, ker se nam ne vidi racionalno in koristno za naš trgovski razvoj, ako se — izlasti v taki stroki, kakoršnja je konfekcija — forsira in utvarja konkurenčne trgovine, predno že obstoječe nimajo trdne podlage.

Dalje smo doznali: Bohinječeva trgovina je dala svojedobno „Tršč. Lloyd“ oglas s pogojem, da pride tudi v uredništem delu primerna reklamna notica. To je g. Bohinjec smel pričakovati tembolj, ker je isti „Tršč. Lloyd“ poprej z vnezo dokazoval nujno potrebo take trgovine v Trstu. Ali g. Bohinjec se je motil v tem pričakovanju. Zato je g. Bohinjec že tedaj izjavil, da po preteku pogodbe ne naroči več oglasa v „Tršč. Lloyd“. Pač pa je prišel po preteku pogodbe (dne 21. avg. 1909) v „Tršč. Lloyd“ oni sporni članek, v katerem je bilo naglašeno, da tržaški Slovani se nimajo nobene trgovine z gotovimi oblekami!

Prepuščamo čitateljem, naj prasodijo sami, da-li je kak zveza med preteklo pogodbo in ravnokar omenjenim člankom?!

Promocija. C. kr. deželovladni konceptni praktikant g. Vilko Pfeifer, sin bivšega mnogoletnega drž. in dež. poslanca, je bil dne 22. t. m. na vsučilišču v Gradcu promoviran za doktorja prava. Častitamo!

Imenovanje. Stavbeni pristav Peter Crepaz je imenovan stavbenim komisarjem na c. kr. pošt. in brzojavnem ravnateljstvu.

Proti latinizaciji v cerkvi. Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri priredi prihodno nedeljo ob 3. uri popoldne v Sv. Metuju javen sestanek, na katerem se bo razpravljalo: 1. o reformi davka na vino in 2. o protestu proti naredbi škofijskega ordinarijata v Trstu, s katero se iz hrvatsko-slovenskih cerkev po Istri izganja narodni jezik. O prvem predmetu bo govoril dr. Mate Trinajstić, o drugem dr. Iv. Poščić.

To bo drugi sestanek te vrste v Istri. Prvi se je vršil 19. t. m. v Pazinu. Delovanje istrskega polit. društva nabaja v narodu Istre in po vsaj naši demovini največje priznanje. Kajti pravi zločin bi bil, ako bi svoje narodne svetinje prepuščali na milost in nemilost ptujcev.

Popravek d-ra Magistrellija. Teh dni smo pisali o predavanjih odličnega italijanskega publicista g. P. dr. Magistrellija, ki je v nedeljo, dne 19. t. m. v predavanju o spiritizmu javno grajal delovanje izvestnega italijanskega novinstva („Piccolo“) v Trstu. G. dr. P. Magistrelli nas prosi o uljudnem pismu, da bi dotični stavek o njegovem predavanju popravili na sledeči način:

„Ea meraviglia come di spesso un solo giornale, e anche qui fra voi, o il Reggente di un giornale stabilisca una sua fissazione piu o meno plausibile e ne formi un'opinione publica, solo perchè abusa del popolo cui non piace l'esame; soltanto perchè sanno che il popolo apprende e non discute.“

Hvaležni smo gosp. italijanskemu publicistu in pisatelju, da je hotel čitati v našem listu ad litteram poante njegove besede. Mi mu ponavljamo tukaj javno, kar smo mu že rekli ustmeno, da je glavni krivec slovensko-italijanskemu prepiru v naših krajih ravno tisto italijansko novinstvo, ki predstavlja zagriženost in intolerantnost raznih d-rov Prezioso. Ta zagriženost se seje med lahko-verno ljudstvo, ki vsprejema in ne razpravlja in tako nastaja plemenska mržnja, porajajo se predsodki o namišljenih ugroženih interesih, razplamčuje se boj, v katerem pa triumfirajo — tretji, v našem slučaju Nemci.

Gosp. dr. Magistrelli je imel srečo, da je osebnost spoznal zastupljevalce našega javnega mnenja. Ali to ni dovolj. Mlad je še dr. Magistrelli, zelo simpatična pojava in aodeč ga po govorjenju in pisanih delih, jako talentiran mož. Iskreno in z najboljšimi nameni mu svetujemo zato, naj se ne posveča ves svetu „al di là“, svetu duhov, ampak naj pridno išče resnice tudi med narodom teh dežel, kjer sedaj biva. In prepričani smo, da bo g. Magistrelli zadovoljen z uspehi svojega objektivnega proučevanja naših ljudi in naših stremljenj. Če ne dobimo enega prijatelja resnice več, vsaj ne bomo imeli v gosp. Magistrelliju slepega fanatika, kakoršnji so njegovi in naši kolegi pri uredništvih „Piccola“, „Indipendenta“ itd.

Slovenski in dalmatinski gostilničarji v Trstu in okolici! Danes vai v ulico Chiozza št. 7, kjer se od 9. ure popoldne do 3. ure popoldne vrše dopolnilne volitve v odbor krmarske in gostilničarske zadrage. Vsakdo naj stori svojo dolžnost!

Amerikansko varijete-gledališče bo imelo o priliki Ciril-Methodovega plesa dne 8. januarja 1910 v dvorani „Gitalnice“ svoje predstave vsa noč. Vspored predstav bo mnogoličen, kajti nastopijo različni slavni umetniki, ki bodo zabavali ono občinstvo, ki se ne posveta plesu.

Prijateljem Ciril-Methodove družbe se razpošlje z novim letom na ogled „Slov. Branik“, glasilo družbe. Nadejati se je, da nihče ne odkloni tega dobro urejevanega mesečnika, ki nas redno poučuje o naših kulturnih stremljenjih, o naših narodnih pridobitvah in izgubah, o raznih nasiljivih nasprotnikih itd. Cena je samo 3 K, za dijske 1 K 80 stot. na leto. Naroča se pri upravnistvu „Slov. Branika“, Ljubljana, Tržaška cesta št. 33.

Naj bi si ga naročil vsak pravi Slovenec, vsaka zavedna Slovenka. Kdor ne pošlje naročnine do februarja, se mu list ustavi.

Kozorci: „Slov. Branika“.

Za narodne meje! Hrvatska mladina na Reki se je odločila slediti izgledu naše mladine v Trstu ter priredi tudi ona veliki ples v korist hrvatske šole v onem mestu. V reškem „Novem Listu“ čitamo že dolga predala imen in plemenitih darov, ki kažejo, da reška mladina nabere obsemen kolikor bo potrebnega za prvo leto življenja hrvatske šole na Reki.

Če je reška mladina posnela izgled naših delavni in rodoljubnih mladeničev, želeli bi, naj bi naše ljudstvo posnelo izgled reških Hrvatov, ki ta dni globoko sezajo v žep, da bi sezidali hram prosvete in napredka svojim otrokom.

Naši mladini ni glavni namen: ples. Prireditelj plesa je le sredstvo, prilika, da bi se priredila denarna manifestacija za našo šolsko družbo. Zato morajo sodelovati na tej prireditvi vsi tržaški Slovani in vsi tisti izven našega mesta, ki jim je na srcu napredek slovenske stvari v Trstu! Naš obstanek in procvit na tej važni postojanki potrebne ne le obilo brzjavah pozdravov, ampak v prvi vrsti materialne pomoči. Ne zahteva se pa od vseh pojedinov bogatih darov; vsak naj prispeva po svojih okoliščinah. Vsepeh je odvisen od tega, da prispevamo vsi!

Na dan torej, ti zlati narod! Srce ti je toplo za brata — odprti tudi roko zaup!

Na sokolskem „Silvestrovem večeru“ se vprizori komična izvirna opera „Parlament v deveti deželi“. Vsebina te opere je sledeča: Car devete dežele je poslal v Evropo svojega ministra, da tam prouči vse moderne ustavne institucije. Prizor se vrši v začetku pred povratkom ministra v domovino in sicer nastopi ves zbor, ki poje himno devete dežele in poveličuje v njej svojega carja. Ves narod se odkrije, le demokrat, ki je pravzaprav najet na dvoru, se ne odkrije kar užali carja tako, da v svoji jezi ukaže obglaviti demokrata. Ko diplomat pouči carja, da je napravil napako, odstavi sodnega ministra, češ, da je ta kriv njegovo zmoto. V svoji mogočnosti pa ukaže, da se da demokratu odsekano glavo nazaj na vrat. Ko se to zgodi, začne peti demokrat svojo arijo in toži po parlamentu, kjer bi ljudstvo lahko izražalo svoje mnenje. Car si prvotno ne more predstavljati, kakšen je parlament in ko hoče ravno v tej misli zapustiti zbrani narod, vidi, da se bližajo ljudje in sicer minister in dva slugi. Prvo vprašanje na ministra je, kaj je parlament? Minister opova nato lepoto in krasoto parlamenta, diplomat pa izraža pri tem svoje pomisleke. Da pa si car lažje predstavlja svo stvar, vprizori minister s slugami in stražarji sejo v parlamentu in sicer — burno obstrukcijo. To pa carju ugaja tako, da ustanovi takoj svojemu narodu parlament.

Браћи Србима и осталима православне вере у граду Трсту јављамо, да могу све најлепше наките за божићно дрвце, као и божићне дарове уз умјерене цијене набавити у славенској књијари ЈОСИПА ГОРЕЊИЦА, Трст, Валдириво 40.

Odbor za Ciril-Metodov ples ima svojo sejo nocoj v četrtak ob 9. uri zvečer. Radi važnosti prosimo, da se te seje naša mladina vdeleži v čim večjem številu.

C. kr. vojna mornarica. Glasom brzogajnega poročila je vojna ladija „Cesarica Elizabeta“ včeraj priplula v Hongkong. Na ladiji vse zdravo.

Tržaška mala kronika.

Proti finančnemu organu. Na parniku „Capodistria“ se je včeraj med vožnjo nahajal nek finančni paznik, da bi načiral, ako bi se eventualno ne vthotapljalo vino v naše mesto. Težak Viktor Jerman, star 40 let, že izgoan iz Trsta, ki se je nahajal na parniku, je izzivajoče spostrečeval paznika in celo mu zažugal z besedami: „Vi delate slabo vsem. Ali mrtve jaz, ali pa Vi! Čakaj, te že ulovim!“ V carinskem uradu pa je postal kar besen. Planil je večkrat proti pazniku in v trenutku skrajnega razburjenja se je celo hotel zadaviti z vrvi, ki jo je imel pri sebi. Spravili so ga v ul. Tigor.

Znatna izguba. Predvčeršnjem ob 4. popoldne se je neka Katerina Agostinčič, stanujoča v ul. Guardia št. 2, podala v tobakarno na vogela ul. Acque in Boschetto. — Dve uri kasneje se je spomnila, da je v omenjeni tobakarni pozabila knjižico tukajšnje „Banca Popolare“, imajočo številko 24277, naslovljeno na ime Corrado Rovedo za znesek K 51.38. Med listi te knjižnice pa sta se še nahajala dva bankovca po 100 K. V tobakarni pa niso o tem nič znali.

Poskus samomora. Predsincnjem si je 17-letni Armand Astolfoni iz Padove, brivec, izgoan že leni iz našega mesta, v ul. Farneto sprožil kroglo iz revolverja v prsa. Ranil pa se je le na laško. Dva njegova prijatelja sta ga spremlila v bolnišnico, kjer je ostal. Rekel je, da je poskušal samomor iz dosadnosti do življenja.

Loterijske številke, izžrebane dne 29. decembra:

Brno	32	58	25	12	84
Incmost	86	54	80	69	35

Koledar in vreme. — Danes: David kr. — Jutri: Silvester pap.

Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 9.5° Cels. — Vreme včeraj: deževno.

Vremenska napoved za Primorsko: Oblačno in deževno. Zmerna vetrovi. Temperatura malo spremenjena. V začetku slabo potem bolje.

Naše gledališče.

Dne 1. januarja vprizori se obe narodni igri z godbo in petjem „Legijonarji“ (popoldne) in „Rokovnjači“ (zvečer).

Dne 2. januarja, v nedeljo, bo zvečer premijera krasne ljudske igre „Lolín oče“, ki je na stalnem repertoarju vseh večjih gledališč.

Društvene vesti.

Silvestrov večer društva „Kola“. Včeraj smo naglasili, da za to prireditel ne bo do ločen red, po katerem se bodo vršile točke. Vendar naznanjamo, da bo zbor „Kola“ izvajal te točke: Iv. Virih: Dežela Kranjske; dr. G. Ipavec: „Slovenec sem“; Eisenhuth: „V naravi“ (šaljivi zbor); Vegrič: „Lahko noč“. Dalje bo: sviranje na glasovir, šaljiva licitacija, prehod iz starega leta v novo, nagovor, in končno ples s svobodno zabavo. Začetek ob 9. uri. Vstopnine ne bo nikake.

Prijatelje „Kola“ opozarjamo vnovič na to zabavo.

„Čitalnica“ pri Sv. Jakobu vabi gg. pevce k vaji, ki se bo vršila danes četrtak, točno ob 8. uri zvečer. Ker nastopimo na novega leta dan v igrah „Rokovnjači“ in „Legijonarji“, naj nihče ne izostane.

Jutri v petek se bo vršil Silvestr. večer z veleznanimim vspešnim.

TELOVADNO DRUŠTVO SOKOL V TRSTU.

Bratje Sokoli! Kakor vsako leto, priredi tržaški Sokol tudi jutri svoj tradicionalen „Silvestrov večer“, v veliki dvorani Narodnega doma, z mnogovrstnim in zabavopolnim programom.

Ker bo polnočna živa slika „prehod v novo leto“ sestavljena iz Sokolov v kroju, vabi podpisani vse one brate Sokole, ki posedujejo kroj, da se jutrešnjega večera vdeleže v sokolskem kroju. — Na zdar!

Odbor Sokola.

Glavna pevka vaji za opero „Parlament v deveti deželi“ se vrši danes ob 7.30 zvečer z vojaško godbo v veliki dvorani „Nar. doma“. Pozvani so vsi bratje pevci, da se te vaje za gotovo in polnoštevilno vdeleže.

Veselični odsek „Tržaškega podpornega in bralnega društva“, vabi vse društ. člane, njih družine in prijatelje društva na „Silvestrov večer“, ki ga priredi v soboto 31. t. m. v društvenih prostorih ulica Stadion št. 19. skupno s „pipčarskim klubom“ od Sv. Jakoba. — Začetek ob 9. uri zvečer. Vstopnina prosta.

Pevsko društvo „Slava“ pri Sv. M. M. Spodnji, priredi v dvorani g. Miklavca svoj „Silvestrov večer“ s petjem, godbo, igro „Ne kliči vraga!“ ter šaljivo pošto. Začetek ob 8. uri zv. Vstopnina 40 st. za osebo.

Nar. delav. organizacija

priredi

v nedeljo dne 2. januarja 1810

tri shode

in sicer: a) na Proseku. ob 1. uri pop. v dvorani „Gosp. društva“ (za Kontovel in Prosek); b) pri Sv. Jakobu, ob 4. uri popoldne v prostorih „Delavskega konsum. društva“ (Campo S. Giacomo), za delavce iz Sv. Marka in Strudolfa; c) v Dolini, ob 4. uri popoldne, v prostorih gostilne „Kons. društva“.

Krajna skupina N. D. O. ter pevsko društvo „Zarja“ v Rojanu, priredita skupno Silvestrov večer s petjem, kupleti, igro, šaljivo pošto itd., dne 31. dec. v prostorih „Kons. društva“ v Rojanu. Začetek ob 8.30 zvečer. Vstopnina 40 stot.

„Silvestrova večer“ priredi Vesel. odsek N. D. O. v vseh prostorih „Narod. delavske organizacije“. Poleg izbranih prv. točk Glas. društ. „Trat“ in solc-prizorov, vprizori se tudi nova, nalašč za ta večer vdrti. Fr. Radeščka episa, šaljiva enodejanka „Nepriavi ključ“. — Začetek ob 8.30 zvečer. — Vstopnina 40 stot.

Tovariši! Vdeležite se vašega „Silvestrovega večera“. Vesel. odsek N. D. O.

Darovi.

— Odkupnino od novoletnih voščil na korist družbe sv. Cirila in Metoda je plačal pri tržaški moški podružnici g. dr. I. Pertot 5 K. Srčna hvala.

Vesti iz Goriške.

x Zagrejski most. V ponedeljek sta se zrušila še ostala stebra mostu, ki ga je odnesla pred davi Soča. Na lice mesta odpošijejo pijonirje iz Gorice, da zgradi začasni prehod čez Sočo. Kakor čujemo je odredilo ministerstvo za javna dela takojšnjo zgradbo novega mostu, ki pa bo ali zidan ali železen. V ta namen je določen izredni kredit 800.600 K. x Samomor v vlaku. Potniki zadnjega voza prvolake, ki prihaja iz Trsta na Goriški državni kolodvor ob 6.30 z., so bili

Odlikovana pekarna in slaščičarna

x zlato kolajno in križcem na mednarodni obrtni razstavi v Londonu 1909

Acquedotto 15. - Podruž. ul. Miramar 9

trikrat na dan svež krnh.

naznanja slavnemu občinstvu, da ima Prodajalnica je tudi dobro preskrbljena z vsakovrstnimi biškoti posebno za čaj; ima razne fine vina in likerje v buteljkah in fine desertne bombone. Sprejema naročila za vsakovrstne torte, krokante itd., kakor tudi vsake predmete za speči. — Ima tudi najfinjšo meko iz najboljših mlinov po najnižji ceni. BREZ-PLAČNA POSTREŽBA NA DOM. — Priporočam se za obilen obisk z odličnim spoštovanjem Vinko Škerk.

VELIKI DOHODI ZA ZIMSKO SEZONO

GIUSEPPE SPECHAR

TRST, ulica S. Caterina šte. 9 -- Piazza Nuova

je bogato založena z veliko izbero zadnjih novosti za zimsko sezono po jako zmernih cenah. — SPECIJALITETA PRAVEGA ANGLEŠKEGA BLAGA.

Izbera srajc, ovratnikov, ovratnic, zapestnic itd. — Na željo se pošiljajo vzorci.

Giuseppe Waldner

TRST - ulica Medla 3 - TRST

Zaloga jelovega lesa s prodajo na drobno in debelo. — OKVIRJI iz bukovega in jel. lesa.

Izbera vsakovrstnih obloženih in ostruženih predmetov iz bukovega in jelovega lesa itd.

Bogata Izbera obložkov. - Lopate za pekárje.

Fondo Coroneo.

Fondo Coroneo.

Traberjev anatomicni in patolog. muzej

Razstava ljudskih bolezni in pokončevanje istih.

Ljudska znanstvena predavanja se vrše ob 10., 11., 12., 4., 6. in 8. uri.

V petek samo za ženske. Katalogi v sloven. jeziku.

Vstopnina 40 stotink. Vojaki do narednika 20 stotink.

Velika skladišča manifakturnega blaga in konfekcij za gospode, gospe in otroke.

Plačilo na obroke.

M. B. Katz

TRST - ulica Sanità 16, II. nadst.

Podružnica v Geriol, ulica Alvarez 3, I. n.

VINO

istrsko, najboljšo vrsto, naročiti je le pri trdku

Václav O. Valeš

Pazin (Istra). - Zmerne cene. - Vzorci zastoj.

Trgovci z vinom na veliko dobijo popustka.

DANIELE PILLIN

TRST - ulica Acquedotto 94

TELEFON 241

Velika zaloga gašenega in živega apna.

Tovarna cementnih plošč in zaloga oglja za peči.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Züscher

... TRST ...

ulica della Caserma št. 13, II. n.

Velike nove prodajalnice pohištva in tapetarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadion št. 6 - Telefon 22-85 (hiša gledališča Fenice)

Dva oddelka: Fino pohištvo — Navadno pohištvo. Cene zmerne.

Bogata izbira izbira popolnih sob od 300 do 4000 kron. Jedilne sobe. Sprejemne in kadilne dvorane v najnovejšem slogu. — SPECIJALITETA: Železno in medeno pohištvo

Bogata izbira vsakovrstnih stolic. — Popolne opreme in posamezni deli.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze ganljivega sočutja povodom smrti našega nezabnega brata, oziroma strica in svaka

Franc Dekleva

izrekamo vsem najtoplejšo zahvalo. Zahvaljujemo se tudi gg. pevcem za ganljivo petje, tukajšnjemu gasilnemu društvu in darovalcem prekrasnih vencev kakor tudi vsem, ki so prihiteli od blizu in daleč izkazati dragemu pokojniku zadnjo čast. Bog plačaj.

SLAVINA, 28. grudna 1909.

Žalujoci ostali.

RESTAVRACIJA

PASSEGIO SANT' ANDREA št. 36
Toči izvršne pivo, vino 1. vrste. Dobra kuhinja. Velika dvorana in posebna soba za društva. **F. Erjavec** :: **ALLA STELLA.**

prica samomoru, ki ga je izvršil neki sopotnik po imenu Herman Kersche iz Ptuj. To se je zgodilo nad postajo Opeško. Mrliča so prenesli na Štanjelski postaji v tamošnjo mrtvašnico.

x Iz seje trgovsko-obrtniške zbornice. Zbornica se je ugodno izrekla za projektovano električno železnico Trst-Opčina-Sežana. Odborili so uvedeno avtomobilno poštne službe na deželi in sicer s petimi progami. Sklenilo se je, delati z vsemi silami na to, da dobi Gorica tek centralni poštni urad, kakoršnega imajo druga mesta z istim številom prebivalstva.

Pevsko in bralno društvo „Zarja“ v Kopri je imenovalo v svoji odborovi seji dne 19. decembra t. l. g. Antona Bobe-ta, prejšnjega svojega predsednika in ustanovitelja društva, svojim častnim članom.

Kolesarsko društvo „Danica“ v Gorici priredi dne 31. t. m. v gostilni pri Molarju prijateljski zabavni večer. Začetek ob 8 in pol uri svečer. Igrala boče št. g. peš. godba. Ob polnoči bo pirotehnik g. Mskac na umetni način naznanjal novo leto. Med sabavo se bo vršila šaljiva pošta in polževa dirka. Ker boče vatopnina prosta, se predplačila hvaležno sprejemajo. Na razpolago nam bo tudi društvena kavarna „Dogana“.

Iz Kanala 26. XII. 09. Dne 25. t. m. je ponesrečen pri postaji Kanal vojak poljsko-topničarskega polka v Gorici, Stefan Zimic iz Gorenje vsi pri Kanalu. Revček je imel ta dan nekoliko ur dopusta in je prišel obiskat stariše ter se je hotel vrniti z brzovlakom ob 6.50 zopet v Gorico. Ker je bil malo pozen za vlak, ni šel po postu, ampak je hotel dospeti na postajo čez železniško ograjo pri potoku, ki teče pod postajo. Izpodrnilo se mu je in je padel v 7 m globoki jarek. Zlomil si je obe roki in polomil tudi 5 reber. Vojaški zdravnik iz Kanala podelil mu je prvo pomoč in ga dal prepeljati v gorško vojaško bolnišnico. Strojevodja brzovlaka, s katerim se je hotel odpeljati, ga je videl pasti in je naznanil ljudem, da so ga dvignili iz potoka, ker drugače bi bil še lahko utonil v precej naraslem potoku.

Vesti iz Istre.

Imenovanje. Uradnik v tobačni tovarni v Rovinju Rudolf Horcky je imenovan oficijalom.

Če govori Slovenec italijanski s svojimi otroci! Iz Doline nam pišejo:

Tukaj živi neki finančni stražnik, ki je bil šele nedavno razmeroma še mlad upokojen. Mož je doma tam blizu, ker je bil tudi oni slavni Martin Krpan, ki je svoj čas na Dunaju pred samim cesarjem potolkel onega strašnega Brdavskega. Tudi žena je priatna Kraševka. Italijanski ne znata ne en, ne ona. Kljub temu pa govorita z otroci doma le italijanski.

Bilo bi sicer zelo težko odgovoriti na vprašanje, komu na čast je to v Dolini, kjer bi opoludne z lučjo v roki zastoj iskal Italijana? Onadva si pa bržkone mislita, da izgleda bolj „nobel“, če govorita italijanski v družini.

No, kako sadove rodi taka vzgoja, o tem so se mogli prepričati Dolinčani na minuli Božič. Omenjeni finančni stražnik je namreč igral v neki gostilni, ko je prišla tja njegove sedemletna hčerka, ki mu je nekaj pripovedovala v jeziku, ki ni bil ne slovenski in ne italijanski, na kratko rečeno: govorila je v jeziku, ki ga njen oče ni razumel! Navzdi gostje so imeli tako pred očmi praktičen vzgled, kako vspehe se doseže, ako se govori z otroci v ptujem jeziku!

Zadnje brzojavne vesti.

Turčija odpovedala trgovinsko pogodbo s Bolgarijo.

FRANKOBROD 29. „Frankf. Zeitung“ poroča iz Carigrada, da je Turčija včeraj v Sofiji odpovedala Bolgarski turško-bolgarsko pogodbo. Ta pogodba, ki je vazalni državi dovoljevala znatne koristi, zapade v treh mesecih.

Spremembe v turškem ministerstvu.

CARIGRAD 29. Turški listi potrjujejo, da je poslanik v Rimu Hakkı bej določen za velikega vezirja. Hakkıja so baje danes pozvali semkaj. Listi beležijo tudi govorce, da se stavi kabinet avak sultanov Ferid, poslanik v Londonu Tevfik paša oziroma predsednik senata Said paša. Govori se tudi, da odstopi šejk-ül islam. Gotovo je skoraj, da ostaneta na dosednjih mestih minister za notranje stvari in finančni minister. Dolej ni ničesar znano, ako je sultan vprejel demisijo velikega vezirja.

Terorist se obesil.

PARIZ 29. V tukajšnji ječi de la Santé se je obesil ruski terorist Berliov, ki je bil nedavno aretiran, ker je prijel razstrelivne

snovi. Sodi se, da je Berliov, ki je imel v kratkem v svojim sokrivcem Martinovom priti pred pariško policijsko sodišče, navedel krivo ime in da je izvršil na Ruskem velike zločine, radi katerih se je bel, da ga francoska vlada izroči ruskim oblastnikom.

Berolin 29. „Voss. Zeitung“ poroča iz Madrida, da se je v Barcu (orenaska pokrajina) odtrgal velik kos gore in zasul neko kapelo in 7 hiš. Ubitih je bilo 26 oseb.

Mali oglasi.

Gospodična ki govori slovenski, italijanski in nekoliko nemški, želi stopiti v službo kot prodajalka ali blagajničarka. Prijazne ponudbe pod „USTANAK“ na „Ins. odd. Edinosti“.

Pozor! M. LEVI Pozor!

Trst - Via delle Beccherie 22, vrata št. 13 Kupuje rabljeno pohištvo, ponošene obleke in šivalne stroje. Pisati dopisnico. Pride sam na dom.

Gostilničar Kujot „Pri treh prijateljih“ v Gorici, ulica Caserma št. 11, se priporoča z dobro kuhinjo in izvršnim vinom 1322

Pozor Slovenci! Izvrstno vipavsko vino po zmerni ceni, vdobi se samo v „Gostilni Belvedere“ št. 37. - Priporočata se s spoštovanjem Ivan Rustja in Vekoslav Rebek iz Kamnje. 2371

Odlikovana delavnica in zaloga
sedlozja in potnih predmetov
FRIDERIK HERTAUS, TRST, ulica Stadion št. 10.

Tovarna cevi in cementnih plošč, teracov, betona in artificialnega kamna s zalogo cementa
Aristide Gualco - Trst
ulica San Servolo št. 2 Telefon 21-42

Prodajalnica oblek
ulica Giosuè Carducci 32 **J. Farchi,** ulica Giosuè Carducci 32
s zalogo elegantnih oblek zadnje novosti in elegantnega kroja. - CENE ZMERNE.
Izvršujejo se obleke po meri v lastni krojačnici.
ulica Giosuè Carducci št. 32, Trst

Razprodaja.

Samo na ta način
~~~~~ zamore se prihraniti ~~~~~
pri nakupu K 10 3.30
pri nakupu „ 20 6.60
pri nakupu „ 30 10.—
pri nakupu „ 40 13.33
itd., ako se kupi moške in ženske povprečne potrebe v prodajalnici
Alla Flotta Americana
TRST, Piazza della Borsa, 1,
ki razpošilja vsakovrstno blago vsled opustitve trgovine
s 33 1/3% popustom.

POZOR NA NASLOV!

VELIKO SKLADIŠČE IN POSODA
glasovirjev :: pianino
harmonijev prvih tu- in inozemskih tovarov. Uglasenja in poprave se izvršujejo z natančnostjo po najzmernejših cenah.
starodavna trdka **LUIGI ZANNONI**
TRST, Piazza San Giacomo 2 (Corso) TRST

Skladišče pristnega vipavkega vina. - Ulica Paduina 18. 2359

Maslo, polards, kapune, zajce iz štajerskih hribov. - Ivan Suban, ulica Caserma št. 13. 2320

Vinorejci! Trste cepjenke 1. vrste, raznih žlahtnih vrst, na raznih podlogah, strogo sortiranih, po nizkih cenah, enako tudi bilfe se dobijo edino pri trdki Forčić in dr. v Komun. 2186

Prodajo se hiše v mestu z velikimi dohodki, odplačila pod najugodnejšimi pogoji. ZAMENJAJO se hiše z stavbenimi prostori, zemljišči, in kampanjami v okolici. DENAR na razpolago prve, druge vknjižbe. Kdor želi takoj prodati ali zamenjati svoje posestvo, naj se obrne na LEV-a LUIN-a, Kavarna Francese. 2372

LASTNA HIŠA :: Telefon št. 262

LASTNA HIŠA :: Telefon št. 262

Največje narodno spedijsko podjetje na Kranjskem

JOSIP SKERLJ

Ljubljana Dunajska cesta 29 (ex Bavar. dvor) se priporoča za vsa v spedijsko stroko spadajoča naročila, katera izvrši točno in solidno

: po najnižjih cenah.

Vinarska in gospodar. zadruga v Dornbergu pri Gorici - ima na prodaj mnogo tisoč hektolitrov najzibornejšega vina - med tem tudi sladkega a la „prosekar“. - Na zahtevo se služi z uzorci. 1947

Zaloga ovsu in klaje

Prodaja tudi koruzno porje za postelje

M. ud. ZERQUENIK

ulica Luigi da Palestrina 2 (ogel ul. Carovce).

Moja pred štiridesetimi leti ustanovljena in obrtni razstavi v Trstu odlikovana

tovarna sodov

zvršuje naročbe vsakovrstnih sodov, bodisi za vino, spirit, likere, tropinovec, olje, slivovec, maraškin itd. Jamčim za dobro delo in po nizkih cenah, da se rešim konkurentov. - Na deželo pošiljam cenike.

Fran Abram

Trst, ulica S. Francesco 44

Adolf Kostoris

skladišče oblek za moške in dečke

Trst, via S. Giovanni 16, I. n.

(srebrni Restavracije Cooperativa ex Hacker)

prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.

Najdogovornejše cene.

POZOR! Skladišče ni v pritličju ampak v prvem nadstropju

A. Millovatz

mehanična delavnica

Trst — ulica del Trionfo 1

izvršuje vsakovrstna

kovaška in mehaniška dela

kakor tudi niklovanja.

Slovenci Trsta in izven Trsta!

ZA NOVO LETO!

Prva dalmatinska žganjarna v Trstu

ulica Carlo Ghega št. 10

: **GAJO BONEFAČIĆ:**

ima na razpolago veliko izbero raznih najfinjših likerjev in dalmatinski tropinovec po najnižji ceni. Pridite Slovenci in bodete lepo sprejeti v vašem materinem jeziku.

Pohištvo

iz bambusa, iz indijske trstike in iz vrbovija.

: Prikladna božična in : novoletna : darila.

HENRIK PREUER

Trst, Via Nuova št. 22, Trst

Guido Levi Minzi

Nova in bogata zaloga

vsakovrstnega

POHIŠTVA

Spalne in jedilne sobe na izbero.

Najnovejši uzorci.

Trst, Via dei Rettori št. 1

Telefon št. 71 Romano IV.

Tovarno in delavnico pohištva in stavbenih delkov v **SOLKANU** pri Gorici.
Kanton Solkanški trg
Gorica, drž. kolej., Solkan

Mizarska zadruga v Solkanu
Osrednje ravnateljstvo.
ZALOGE: SOLKAN, TRST, via Caserma 4

Brz.: ZADRUGA - Trst
Telef. št. 1631 Interurban
Žage v Seteski (Behinj)
Letna produkcija
K 1,000.000